

Довіра, Київ, 2007, 205 с.

2. Хамітов Н. І. Філософія статі. Філософська думка. 6 вересня 2000. с. 35-46.

3. Чухим Н. Д. Проблеми і перспективи феміністичної теорії. Гендер і культура. 4 квітня 2001. с. 94-101.

УДК 811.161.2'373.46:070(477.64)

Хітрова Тетяна

кандидатка філологічних наук,
доцентка, професорка кафедри
журналістики Національного
університету «Запорізька
політехніка»

НАРАТИВИ «ВИЗВОЛНЕННЯ» В ЗАПОРІЗЬКІЙ ПРЕСІ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД

Міф «визволення» України є провідною тезою всіх загарбницьких та колоніальних зазіхань росії. Сам термін «визволення» передбачає позбавлення будь-кого гніту, неволі, залежності. І окупант щоразу повертався з одним і тим же міфом, змінювалися лише події та факти. Основна теза і зброя окупанта зараз, – це «визволення братського народу», причому, що більша маса російського населення в це свято вірить. Використання терміну «визволення» є так званим «термінологічним мінуванням», яке полягає у викривленні суті реальних подій, які маркує цей термін. Створюючи певний надтекст, який співвідноситься не з одним, а кількома об'єктами /явищами реальності. Таким чином постає проблема співвідношення основного значення – «детонації» і

додаткового змісту «конотації» з різними стилістичними та семантичними відтінками, які найбільше впливають на експресивність сприйняття інформації реципієнтом. З боку окупанта, «визволення» – це культурно-історична конотація. І, на жаль, на окупованих територіях, навіть, серед корінного місцевого населення «конотат» вже виступає домінантом. Адже текст російської пропаганди «думає замість людини», диктує штампи, певні символічні ярлики та маркери.

Будь-які історичні знання залишаються в свідомості людини у вигляді образів, що в цілому формують картину сприйняття і відтворення дійсності, визначають систему координат рецепторного сприйняття сучасних суспільно-політичних та громадсько-культурних процесів. Превалювання однаково сформованих образів у масі, формують масову свідомість, яка засобом залучення соціальних інститутів може перетворюватись у сталу громадську думку (засобами популяризації/ освіти/ пропаганди та маніпуляцій). Перетворення знань в образи про знання відбувається на рівні дискурсу.

За тлумаченням американського дослідника, основоположника «лінгвістичного повороту» в історичній науці, автора «Метаісторії», Хейдена Уайта, «історія доступна лише через мову» [1], тому вона є різновидом дискурсу. Поняття «історичного дискурсу» реалізується через появу в історичному тексті опису подій та фактів. Подія належить до минулого, а факт до дискурсу. Операція, яка перетворює факти на події є наративізацією, надання минулому певного змісту. Демонстративним прикладом цих процесів є сучасна ситуація на окупованих територіях Запорізької області. Наративи «визволення», що вибудовуються нашвидкоруч окупантом, культивуються за примітивною схемою російських пропагандистів на ґрунті спільного минулого, першочергово зомбуванням пам'яттю про «велику перемогу». Навіть, сепарація сучасних подій, відбувається через керування минулим, відбувається так звана «війна пам'ятей». Аналіз

мелітопольської газети «Мелітопольские ведомости» демонструє, що окрім тем про «велику перемогу», нового змісту набула тема «колективізації», яка характеризується такими синонімічними маркерами, як: «спільний», «наш», «колективний», «об'єднаний», «братський» та інші. Ретроспективний аналіз преси мелітопольського району, демонструє векторальні процеси періодичного домінування конотату над детонатом «визволення» найбільше саме на цій територіальній одиниці Запорізької області. До прикладу, залучимо цитату із нарису «Микола посіяв, вони поливають» опублікованого на шпальтах газети «Наш степ», що видавалась на території Мелітополя у 1918 р.: *«З того часу, як народ наш розкували з тяжких кайданів і сказали йому – «ти вільний, ти не скотина, а теж жива і розумна людина, ти тепер маєш право сам будувати в своїй хаті власне життя, маєш право розвиватись на своїй рідній мові» ... а того часу, багато ворогів стало нам на перешкоді. Вороги ті були й чужі й наші доморослі «землячки». Ця зграя ворогів спочатку стояла з боку й тільки скалила зуби... Далі, коли український рух поширився і став на міцний ґрунт, ці зубоскали злякались, що такий багатий край не буде вже їх даремно годувати, а коли почули про державну мову й рідну школу ще більше злякались, бо бачите їм же тепер треба переучуватись і крутить головою над «мужицькою мовою» («Наш степ». Українська народна громадсько-політична і літературна газета. 1918. № 14. С.3).*

Отже, потреба звертатися до минулого, підтримувати з ним постійний діалог притаманна кожному цивілізованому соціуму. І не лише тому, що, не знаходячи відповіді на питання «що робити?», ми інстинктивно задаємося простішим питанням: «хто винен?». Багатьом здається, коли розшифрувати коди минулого, легко пояснити парадокси сьогодення і зазирнути у майбутнє, уникнути помилок, передбачити небезпеку, однак процеси, які стосуються масових чи

колективних явищ у постколонізованих суспільствах є доволі складними і піддаються як внутрішнім, так і зовнішнім впливам доволі довго й легко. Тому, якщо й справді існує життєдайна субстанція, яка перетворює населення на народ, то одним з його найважливіших компонентів є історична свідомість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Hayden White. *Metahistory: The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe*. JHU : Press, 2014. 480 p.